

Bocasens ---» (Fc. Comte, *Il·lustració dels Comtats de Ross. --- Montanya*, ed. 1965, pp. 66, 68). En un ms. de 1245, Ponsich (*Top.*, p. 84), s. v. *La Persigola*, llegeix un text mutilat, que completo: «*ter. de Boca (cerç), Per(ce)gola*». Tinc còpia d'un document indat amb la forma *Bucca circio*. Homònims llenguadocians *Boucocers*, ancien étang et col, te. Montredon (c^o Narbona), doc. *Orecircio*, i *Buccacircio* a. 1032, *Boccacircii* 1171, *Bocacertz* 1197 etc., vg. *bouco de cers*» (Sabarthès, *Di. Top. Aude*). I un lloc-dit *Boucocers* en el cantó de Moutoumet, ja *Bouquecers* 1659 (ibid.).

Bocamont (pron. *bukamúnt*) te. Canejan, que es continua amb la *Coume de Bouquemont*, en el vessant francès (te. Fòs) < *boca amont* 'tirant a la muntanya' (nom del tipus de *Viacamp, Viabrea V(a)acia-Madrid*.

BOCABERTELLA, mas important te. Beget, damunt de Rocabrúna, en el camí de Can França, quasi a la carena que parteix amb el Vallespir; pron. *bokə-bortéla* o *buk-* (1926, 1955, 1984).

DOC. ANT. Es veu que havia estat antigament un alou important, amb església, i centre d'una petita paròquia (com consta en un doc. de 1090), posseït llavors pel vescomte Guillem Hug «in parochia Sancti Felicis de Bucaberta» en feu del Comte de Besalú, p. p. Monsalv. xv, 308.3. Encara que l'índex suposa que fos en el Conflent, no hi ha res en el context que el posi dins els límits d'aquesta comarca (que ja no són lluny, uns 10 k. més a l'ONO.). El nom indueix clarament a identificar-lo amb el mas de Bocabertella, que C. A. Torras (*Pir. Cat.*) descriu com encara existent en el seu temps i jo mateix l'havia vist el 1926, si bé avui deu haver desaparegut (1984). La gent jove a Beget ja no el recorda, però sí una vella pagesa amiga que hi vaig interrogar.

El nom *Bocabertella* es refereix a la boca d'un petit avenc o abisme que s'obria com una boca oberta allí al costat. Ve, doncs, de BUCCA APERTA, forma encara mantinguda el 1090, i després canviada en el diminutiu *-bertella*, a causa de la petitor de l'avenc (que potser es va anar tapant). Cf. a l'art. *Xivert* el nom d'un avenc d'etimologia semblant. Els docs. posteriors ja el posen en la forma diminutiva.

1525: Antoni Sala alies *Bocabartella*, pràctic de qui se servien els cònsols de Prats de Molló per definir els termenals; 1595: un probable parent Bernat *Bocabartella*; tots dos, en el *Llibre Roig* de P. de Molló, la vila que es troba al peu de Bocabertella.

Abans de trobar el doc. de 1090, que aclareix l'etimologia, havíem fet molta especulació per explicar la 2a. meitat del nom, i guiats per la mala grafia *-vertella*, de CATorras, assajàrem l'explicació següent que es va imprimir en la 1.ª versió d'aquest article. I encara que avui queda superada, no la suprimim, perquè era ben sostenible (només en part errònia) i conté l'explicació de bastants noms parònims.

La comparació amb *Bimboca* (supra) comprova que és compost amb *boca*, i el primer membre d'aquest

(ABINCI-BUCCA) suggeria que *vertella* tingués un sentit semblant; hi endevinaríem VERTICULUM o el seu plural VERTICULA, documentats tots dos com a diminutiu de VERTEX/VORTEX 'remolí, abisme, xuclador' (encara que el diminutiu només es registri en el sentit d'articulació); en l'aspecte semàntic, però, i el sintàctic s'explicaria més perfectament admetent que es partís de BUCCA VERTIGĪNIS 'boca del vertigen', 'boca de l'abisme' (car *vertige* té també el sentit de 'remolí, terbolí'), si bé assimilat després a VERTICULA; el detall de la fonètica dialectal faria esperar més aviat *-éj*, però aquí ja som al límit isoglòtic *l/y* i *é/éj*; altrament recordem *graëlla* CRATICULA, *donzëlla* > *donzëlla* etc. Hi ha noms de lloc occitans provinents de VERTICULUM, -LA, probablement del mateix substrat semàntic. *Pueg de Coume-Verteille* te. Generville (ja *Coma Vertilha* any 1315); *les Trois Vertels*, munt. te. Castans (Sabarthès, *Di. Top. Aude*); *Verteils*, poble del districte de Valuéjols, doc. *Bertels*, *-teils* 1644, *-teilsz* 1661 (Amé, *Di. Top. Cantal*).

NLL o NPP derivats i compostos (amb possible base toponímica algun d'ells): *Bocabella* cognom a la Creu de Capcir, a. 1835 (xxvi, 29.14). *Bocanova* NP, anys 1310 i 1314 a Perpinyà (RLR x, 67; xxx, 262). Maset de *Bocatova* (*bokatóba*) terme Morella ciutat (xxvii, 180.5); Casa de *Bocatorta* te. Pinós de Monòver (xxxvi, 77.18). Deriv. Caseta *Bokóla* te. Carlet (xxx, 179.2); i caseta *Boqueta* te. Torrent (xxx, 137.12); Can *Boqueta* te. Inca (xl, Masc. 18A11, ja m. Despuig). *Ses Boquelles*, pas de mar o freu a Portlligat te. Cadaqués (xli, Costa I, 166, 122). *Boquera* per a 'desaigue d'un estany o sèquia': *La Boquera* te. Benixama, s. v. Raspeig; *Les Boqueres* te. Altea (xxxvi, 17.2, 43.12, 98.15; xxxv, 156.2); el *Boqueró* entrada coberta del poble de les Useres (xxix, 13.22). I la nota sobre *Mas-Boquera* a l'art. *mas*.

BOCAIRENT

L'antiga i important vila valenciana dels vessants ponentins de la Serra de Mariola.

PRON. MOD.: *bokairént* 1935 (a Alcoi), 1962 (a Aielo de Malferit) (xii, 5; xxxii, 80.14) etc.

DOC. ANT. *Cristiana*. En el *Rept. Bocayre* o *Bocayren*, com a lloc de vinyes, pp. 334, 335, 385, citant *Benixama*, *Extuben* etc. com alqueries que en depenien, i fent-ne cinc donacions diferents, pp. 233, 394 etc. 1256 poblat a fur de València (EEMCA III, 272), com a cap dels castells d'Agres i Mariola; 1258: *Bocayren* (Huici II, 180; i MtzFdo., *DocValACA* I, 65); id.: 1276 (Soldevila, *Pere el Gran*, I, ii, 15.66, i 22.69); id. 1315 (*CoDoACA* XII, 266); id. 1327 (*CoDoACA* xxxix, 432); id. 1344 i 1370, en pergamins originals que llegeixo a l'arxiu de Biar (xxxvi, 5.13, 5.20); id. 1393 i 1403 (A.C.A., reg. 1393, foli 11, i 23.16); 1270: en el *Rept.* de Múrcia es reconeix la propietat de 8 *tafullas* a «Pedro Serrano de *Bocayren*» (28.26).